

Opmærksomheden ved de australske Observatoriers Bredebestemmelser.

Dr. *Wegeners* i sig selv meget sammentrængte Afhandling er her søgt refereret paa en yderlig begrænset Plads, hvilket ikke har været saa helt let, da alle væsentlige Forhold maatte berøres. Det har undret mig, at ingen her til Lands har taget Teorien op til saglig Behandling. Jeg synes dog, vi bør kende den, saa meget mere som Dr.

Wegeners er et velkendt Navn ikke alene i den tyske videnskabelige Verden, men ogsaa i de sidste Aars Grønlandsforskning. Han deltog i »Danmark-Ekspeditionen« 1906—1908 som Meteorolog og var med *J. P. Koch* tværs over Indlandsisen i 1913. Som tysk Gardeofficer er han bleven saaret 2 Gange i Krigen; han benyttede en Rekreationsorlov i 1915 til Fuldendelse og Publicering af »Die Entstehung der Kontinente und Ozeane«.

Mindre Meddelelser.

Den geografiske Forskning under Evropakrigen.

Til Trods for Evropa-Krigens lammende Indflydelse paa det geografiske Arbejde saavel som paa meget andet har der dog ikke været større Afbrydelser at mærke i den geografiske Produktion. For vort Vedkommende har omtrent alle Forbindelser med de udenlandske Selskaber og Institutioner kunnet opretholdes i samme Maal som før Krigen. Derimod har geografisk Forskning, der er Hovednerven i det geografiske Liv, lidt adskilligt som Følge af det Afbræk, der er sket i de internationale Kommunikationer, og som Følge af den Usikkerhed Krigen har bragt næsten overalt paa Jorden, og hvorunder det har været vanskeligt for Forskerne at finde den fornødne Arbejdsro.

Og dog har Forskningen ogsaa som saa megen anden Virksomhed kunnet afpasse sig efter de nu en Gang stedfindende Forhold, saaledes at Afbrydelserne heri er bleven betydelig mindre, end man paa Forhaand skulde tro.

Vi skal her anføre de væsentligste Forskninger, af hvilke nogle var i Arbejde allerede før Krigen, andre iværksatte under selve Krigsaarene.

Serbien, Montenegro, Albanien. I disse Egne har i Ly af Tropperne Akademie der Wissenschaften og Geographische Gesellschaft i Wien udsendt i 1916 Prof. Dr. Norb. Krebs, Prof. Dr. O. Abel, Dr. A. Penther og Dr. A. Haberlandt, henholdsvis paa morfografiske, geologiske, zoologiske og etnografiske Undersøgelser. Prof. Abel skal have fundet Erts forskellige Steder i Serbien, der ikke tidligere har været kendt, samt Brun- og Stenkullejer. Bergrat Fr. Kerner Marilaun har i Nord-Albanien og Prof., Dr. Fr. Kossmat i Sandschaket Novibazar drevet geologiske Undersøgelser.

I *Macedonien* har Privatdocent Dr. K. Leuchs fra München foretaget omfattende geomorfologiske Undersøgelser, der skal danne Basis for en Skildring af Landets geomorfologiske Bygning.

Kina. Med Understøttelse af det svenske Rigmuseum har den svenske Palæontolog, Dr. T. G. Halle startet en Ekspedition til Kina. Den gaar ud paa at samle Fossiler og Mineralier til Museet. Dr. Halle tager Ophold i Peking og vælger derfra sine Ruter, der bliver afhængig af de indrepolitiske Tilstande i Landet.

Sydhavsøerne. Med Tilladelse af det engelske Koloniministerium afrejste den svenske Zoolog S. Bock fra Uppsala i Marts 1917 til Gilbert-, Ellice- og Phoenixøerne for i det væsentligste at studere Dyrelivet paa disse Koralløer. Men da Øerne aldrig har været ordentlig kortlagte, vil topografiske Arbejder tillige blive foretaget. Dr. B. vil foretage Rejsen i sin egen Motorbaad fra Australien for at være uafhængig i sine Bevægelser. Han paatænker tillige et Ophold paa Fidschi-Øerne.

Hudsonbugten. Professorerne T. E. Savage og F. M. van Tuyl fra Universitetet i Illinois har i Sommeren 1916 gjort geologiske og palæontologiske Undersøgelser paa Sydkysten af Hudsonbugten. Arbejderne strakte sig over Distrikterne om Floderne Nelson, Shamatama, Severn, Winisk, Ekwan, Moose og Alitibi.

Roraimadistriktet. Det hidtil for ubestigeligt ansete Bjærg Roraima imellem Brasilien og Brittisk Guyana er bleven besteg af Ægteparret Clemente fra Demerara. De befør Demerarafloden, derefter Essequibo og dens Biflod Potoro. I Amazonfloddistriktet gik de over forskellige Tilløb til Rio Branco og begunstiget af godt Vejr besteg de den 15. Januar 1916 det 2630 Meter høje, stejle Sandstensbjærg.

Nordpolarlandene. Som bekendt har den islandske Amerikaner Stefanssons stort anlagte kanadiske Ekspedition haft betydelige Vanskeligheder at kæmpe med. Skibet »Karluk« drev af fra Kysten af Alaska mod N. V., men uden at afventes dettes Skæbne gik S. med et lille Fartøj »Polar Bear« mod Nord for at realisere sine Planer i Beauforthavet. Imidlertid foretog Dr. R. M. Andersson i 1916 Opmaalinger af Kystdistriktet om Coronation Golf, medens Etnologen D. Jennes gik til Nordviktorialeland og opholdt sig i længere Tid hos de derværende Eskimoer, der hidtil har levet uden Berøring med Europæerne. Dr. Andersson vendte i Efteraaret 1916 tilbage til Alaska. Stefanssons blev i Vinteren 1915—16 paa Banks-Øen og gik i Foråret videre mod Nord, hvor han skal have opdaget Land.

Crockerland-Ekspeditionen. Ekspeditionen udsendtes i 1913 af »American Museum of Natural History« og havde som særlig Opgave at søge at konstatere, om der fandtes en baade af Peary og Cook nævnt, hidtil ukendt og ikke undersøgt, Landstrækning i Havet nord for de kendte Territorier Elles-

mere-Land, Grant-Land og Heiberg-Land. Peary havde herom udtalt, at han troede at have set Land her, og Cook havde erklæret, at Landet fandtes.

Dens Deltagere fra første Færd var følgende: Etnologen Donald Macmillan, der var hans Fører, Fitzhugh Green, fysisk Ingeniør, W. Elmer Ekblan, Geolog og Botaniker, Harrison W. Hunt, Læge, Maurice C. Tanquary, Zoolog, Jerome Allan, traadløs Telegrafist, samt I. C. Small, der var Ekspeditionens Kok.

Fra første Begyndelse var Færden imidlertid udsat for nogen Modgang og naaede saaledes paa Grund af Isvanskeligheder ikke frem til det Punkt paa Overgangen mellem Ellesmere-Land og Grant-Land, der var tænkt som dens egentlige Basis. Den slog sig med paa grønlandsk Side ved Etah. Her har Ekspeditionen opholdt sig i alle de fire Aar, idet den herfra har foretaget flere Undersøgelser, udført Kortlægningsarbejder, foretaget Samlinger o. s. v., og det han betragtes som fastslaaet, at det omtalte mystiske Land — som man havde døbt »Crockerland« ikke eksisterer.

Ekspeditionen skulde egentlig være vendt hjem til Amerika, og et Motorskib, »George B. Cluett«, blev udsendt for at hente den, men dette Skib led Maskinskade i Isen og naaede ifjor Efteraar tilbage til Canada for Sejl alene uden at hjembringe nogen af Ekspeditionens Deltagere. Ved Hjælp, der ydedes fra Stationen »Thule«, naaedes dog Forbindelse med Ekspeditionen.

Efterhaanden er flere af Ekspeditionens Deltagere lovrigt vendt hjem — og nu er kun Lederen, Mr. Macmillan og Kokken Small tilbage deroppe.

Sydpolarlandene. Shackletons af alle mulige Uheld forfulgte Polarekspedition er nu endelig i 1917 endt med, at alle Deltagerne med Undtagelse af Smith, Mackintosh og Hayward er reddede, de to sidste er ikke fundne og antages at være drevne ud paa Havet, hvor de er omkomne (Se tidligere Meddelelser i dette Tidsskrift).

Persien. Den engelske Major Sir Perry Sykes, der har gjort sig meget fortjent ved sine topografiske Optagelser i det østlige Persiens Provinser, har i 1916 foretaget udstrakte Rejser i Egnene ved Bender Abbas, Kirman, Jesd og Ispahan, sandsynligvis for at knytte Handelen i disse Egne nærmere til Indien.

Kina. Her har i 1916 Englænderen E. Teichmann foretaget omfattende Rejser i Provinsen Kansu og udarbejdet et Kort i 1:2,000,000 af denne Provins. Endvidere har en østerriksk Ekspedition i 1915 under Dr. Handel Mazetti paa Bekostning af Akademie der Wissenschaften i Wien foretaget omfattende geografiske Undersøgelser i Sydvestkina c: Jynnan.

Kolyma-Distriktet. Sammen med den norske Handels- Ekspedition under Kaptajn Korèn til Nishni-Kolymsk har den amerikanske Naturforsker B. Alexander været i Virksomhed for at gøre Indsamlinger til Smithsonian-Institutets Museer i Washington. Hans Hovedopgave var at finde fuldstændige Mammutkroppe. Dette lykkedes dog ikke, derimod fandtes store

Mængder af Knogler især ved store og lille Anjui, Tilløb til Kolyma. Han meddeler, at Kolymalandskabet har stor Lighed med Alaska. Tundraen er her som i Alaska paa store Strækninger dækket med Pilekrat og forkrøblede Lærketræer. Flodlandet er meget foranderligt, idet Floderne ofte skifter Leje. Den her levende Dyreverden er ogsaa meget lig Alaskas.

Tibesti og Borku. Kort før Udbruddet af Verdenskrigen havde Franskmændene under General Largeau, der senere er falden, underkastet sig Oasen Tibesti i Sahara. Imidlertid udbrød Evropakrigen, og de franske Tropper blev trukket mod Nord fra Tsadsødistriktet paa Grund af Senussiopstanden. For at sikre Angreb mod Tibesti blev den for sine Forskninger i Borku fortjente Kommandant Tilho sendt herved. Han har udført meget vigtige topografiske Arbejder om Unianga og Ennedi og forskellige Felter i det sydlige Tibesti. Endvidere har han besteg den 3000 Meter høje udslukte Vulkan, Enni Kussi, hvis endnu eksisterende Krater har en Dybde af 300 Meter.

Kongo. Smithsonian-Institution i Washington udsendte i Slutningen af 1916 en Ekspedition under Alfred M. Collins fra Philadelphia til fransk Kongo for at foretage naturvidenskabelige Indsamlinger. Af Ledsagere var bl. a. Abesprogforskeren Dr. Rich L. Garner fra New York.

Australien. Kaptajn S. A. White har udført sin 14. Rejse i Indre Australien. Paa den sidste, der væsentlig gjaldt Forskninger i Everard og Musgravebjergene, traf han sammen med Indfødte, der aldrig før har været i Berøring med Hvide, hvilket gav Anledning til interessante antropogeografiske Forskninger.

Amazonflodlandet. Dr. Hamilton Rice fra New York tiltraadte i Slutningen af 1916 sin tredje Rejse til Amazonflodens nordvestlige Tilløbs Kildeegne. Han vil gaa fra Pará opad Amazonen og Rio Negro og Casiquari (Forbindelsen imellem Orinoko og Amazonfloden) Ekspeditionens væsentligste Hverv er kartografiske Arbejder.

Ecuador. Den svenske Docent R. Karsten har med Understøttelse af Göteborgs Museum, Universitetet i Helsingfors og nogle Göteborger Mæcener begivet sig til Ecuador for at foretage religionshistoriske og etnologiske Forskninger. Fra Quito er han rejst ind i det Indre af Landet.

Sibirien. I Eftersommeren 1916 har Jonas Lied, Lederen af det engelsk-sibiriske Handelselskab, der hvert Aar har besjlet Ruten Tromsø—Jenisej, atter befaret den. Isen vestfor den kariske Port og langs Jamathalvøen beredte adskillige Vanskeligheder.

Borneo. Den norske Opdagelsesrejsende C. Lumholtz har under Krigsaarene foretaget interessante Rejser, og dermed i Forbindelse staaende vigtige Opdagelser paa Borneo.